

չճանաչված (Արցախի Հանրապետության օրինակով) կամ մասամբ ճանաչված պետությունների պարագայում, քանի որ վերջիններս ստիպված են ժողովրդավարական կարգ հաստատել պատերազմի, զինված գործողությունների, շրջափակման պայմաններում՝ հանդես գալով միջազգային իրավունքի լիիրավ սուբյեկտ չճանաչված պետության կարգավիճակով: Կարևորելով նշված և դրանցից բխող այլ խնդիրների ուսումնասիրությունը՝ Հեղինակը սույն աշխատանքի շրջանակներում փորձել է սահմանադրաիրավական կարգավորումների համատեքստում իրականացնել չճանաչված պետությունների հանրային իշխանության բարձրագույն ընտրովի մարմինների ձևավորման հիմնախնդիրների գիտական հետազոտություն՝ ընդգծելով հանրային իշխանության ընտրովի մարմինների ձևավորման ոլորտում քրեաիրավական կարգավորման սահմանադրականացման հիմնահարցերը:

Դոկտորականատենախոսությունը բաղկացած է ներածությունից, տասնհինգ պարագրաֆ պարունակող հինգ գլուխներից, եզրակացությունից, հավելվածից և օգտագործված գրականության ցանկից: Աշխատանքի այսպիսի կառուցվածքը, ընդհանուր առմամբ, համահունչ է այն խնդիրներին ու նպատակներին, որոնք իր առջև դրել է հեղինակը:

Աշխատանքի ներածության մեջ հիմնավորվում է հետազոտության թեմայի արդիականությունը, ներկայացվում են հիմնախնդրի գիտական մշակվածության աստիճանը, հետազոտության օբյեկտը, առարկան, նպատակը, խնդիրները, մեթոդաբանական, տեսական, նորմատիվ հիմքերը, ինչպես նաև՝ գիտական նորույթը և պաշտպանության ներկայացվող հիմնական դրույթները, հետազոտության տեսական, գործնական նշանակությունը, հետազոտության փորձարկումը և արդյունքների ներդրումը:

Ատենախոսության առաջին՝ «Չճանաչված պետություններում ընտրովի բարձրագույն մարմինների ձևավորման հիմնախնդիրները» վերտառությամբ գլխում հեղինակը քննարկել է չճանաչված պետությունների ձևավորման ընդհանուր օրինաչափությունները, անդրադարձել հանրաքվե անցկացնելու և հանրային իշխանության մարմինների ձևավորման առանձնահատկություններին, անկախության հռչակման գործընթացին ուղեկցող ագրեսիվ և զինված գործողություններին, մարդու իրավունքների և ազատությունների խախտումներին, վերլուծել է պատերազմի ժամանակ ընտրությունների և հանրաքվեների անցկացման բացառիկ անհրաժեշտությունը՝ ազգային անվտանգության ապահովման և պետական ինստիտուտների ձևավորման համար:

Աշխատանքի երկրորդ գլխում, որը կրում է «Արցախի Հանրապետության կայացման և զարգացման իրավական հիմքերը» խորագիրը, ներկայացված են

հանրային իշխանության բարձրագույն մարմինների ստեղծման գործընթացը, 1-ին գումարման Գերագույն խորհուրդի ձևավորման հիմնախնդիրները, սահմանադրական բարեփոխումները, ներառյալ՝ կիսանախագահական կառավարման մոդելից նախագահականի անցնելու գործընթացների լուսաբանումը: Քննարկվող գլխի շրջանակներում հեղինակն անդրադարձել է նաև Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում ընտրությունների կազմակերպման և անցկացման հիմնարար սկզբունքներին:

Ատենախոսության երրորդ՝ «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հանրային իշխանության մարմինների ժողովրդավարականացման սահմանադրաիրավական հիմքերը» վերտառությամբ գլխում հետազոտության առարկա են հանդիսացել ժողովրդավարական կոնսոլիդացիայի պայմաններում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հանրային իշխանության մարմինների, ժողովրդավարական ինստիտուտների, արժեքների և սկզբունքների, քաղաքացիական հասարակության ձևավորման գործընթացի ուսումնասիրությունը: Հաջորդիվ, հեղինակը անդրադարձել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կայացման առանձնահատկություններին որպես ինքնիշխան, ժողովրդավարական և իրավական պետություն:

Աշխատանքի չորրորդ գլխում, որը կրում է «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում քաղաքական իրավունքների և ազատությունների իրացման հիմնախնդիրները՝ հանրային իշխանության մարմինների ձևավորման համատեքստում» խորագիրը, լուսաբանված են Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում նախագահական ընտրությունների և հանրաքվեների անցկացման առանձնահատկությունները, քաղաքացիների մասնակցության ակտիվության մակարդակը ժողովրդավարական սկզբունքներին համապատասխան հանրային իշխանության մարմինների ձևավորման գործընթացում: Քննարկվող գլխի համատեքստում հեղինակն անդրադարձել է նաև արտակարգ իրավիճակում համատեղ պառալամենտա-նախագահական ընտրությունների անցկացման ընդհանուր հիմնախնդրին, ռազմական դրության պայմաններում մարդու իրավունքների և ազատությունների պահպանման առանձնահատկություններին, ինչպես նաև Արցախյան երկրորդ պատերազմին՝ որպես հանցագործություն, որն ուղղված է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հանրային իշխանության բարձրագույն մարմինների ձևավորման և գործառնության դեմ:

Ատենախոսության հինգերորդ՝ «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ընտրովի մարմինների ձևավորման ոլորտում քրեաիրավական կարգավորման սահմանադրականացման հիմնախնդիրները» վերտառությամբ գլխում հետազոտության առարկա են հանդիսացել Լեռնային Ղարաբաղի

Հանրապետության ընտրովի մարմինների ձևավորման դեմ ուղղված հանցագործությունների էության և բնութագրի ուսումնասիրությունը, ինչպես նաև դրանց ազդեցությունը քաղաքական իշխանության ուզուրպացման գործընթացի վրա: Հաջորդիվ, հեղինակը անդրադարձել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում լեգիտիմ իշխանության ձևավորմանը խոչընդոտ հանդիսացող քաղաքական իրավունքների դեմ ուղղված հանցագործություններին:

Ատենախոսության եզրափակիչ մասում շարադրված են հետազոտության կատարման արդյունքում հեղինակի կողմից արված եզրահանգումները:

Գիտական հետազոտության վերաբերյալ ընդհանուր դրական կարծիքի հետ մեկտեղ հարկ ենք համարում ներկայացնել հետևյալ նկատառումները՝

1. Գիտական հիմնավորվածության տեսանկյունից վիճահարույց են հետազոտության պաշտպանության ներկայացվող 1-ին և 3-րդ դրույթները: Ընդ որում, առաջինում միայն ներկայացված է ամփոփ անդրադարձ Արցախի Հանրապետության համար դարակազմիկ նշանակություն ունեցող պատմական և քաղաքական իրադարձություններին, իսկ երրորդը առավելապես աչքի է ընկնում մեթոդական նշանակություն ունեցող շարադրանքով:

2. Հստակության տեսանկյունից վիճահարույց է պաշտպանության ներկայացվող 2-րդ գլխի և դրանում ներառված չորս պարագրաֆների վերտառությունը: Հետազոտության 2-րդ գլուխը վերնագրված է «Արցախի Հանրապետության կայացման և զարգացման իրավական հիմքերը», իսկ պարագրաֆները համապատասխանաբար՝ «Լեռնային Ղարաբաղի հանրապետության կայացման իրավական հիմքերը և 1-ին գումարման Գերագույն խորհուրդի ձևավորման հիմնախնդիրները», «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հանրային իշխանության մարմինների ձևավորման և գործառնության սահմանադրական հիմքերը», «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հանրային իշխանության մարմինների ձևավորումը և կարգավիճակը սահմանադրական բարեփոխումների համատեքստում», «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում ընտրությունների կազմակերպման և անցկացման հիմնարար սկզբունքները»: Ի գիտություն ընդունելով Արցախի Հանրապետության Սահմանադրության 1-ին հոդվածում ամրագրված դրույթը առ այն, որ Արցախի Հանրապետություն և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն անվանումները նույնական են, այնուամենայնիվ կարծում ենք, որ նպատակահարմար է գիտական հետազոտության շրջանակներում պահպանել բառաօգտագործման միատեսակությունը, որն էլ իր հերթին կբացառի շփոթությունը՝ ապահովելով մեկնաբանությունների հստակություն և որոշակիություն:

3. Գիտական նորույթի տեսանկյունից վիճահարույց է պաշտպանության ներկայացվող տասներորդ դրույթը, որի շրջանակներում Հեղինակը ուշադրություն է հրավիրում քաղաքական իրավունքների դեմ ուղղված հանցագործություններ կատարած սուբյեկտների հիմնախնդրի վրա և առաջարկում է օրենսդրի կողմից հստակ տարանջատում կատարել քաղաքացիների և պաշտոնատար անձանց միջև, ովքեր կատարել են վերոնշյալ հանցագործությունները: Մեր պատկերացմամբ, ներկայացվող հիմնախնդիրը, ըստ էության, լուծված է, քանի որ Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի՝ «Մարդու և քաղաքացու սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների դեմ ուղղված հանցագործություններ» վերտառությամբ 19-րդ գլխի 147-ից 158-րդ հոդվածներով նախատեսված հանցագործություններ կատարելու դեպքում, պատասխանատվության ենթակա սուբյեկտների շրջանակը արդեն իսկ տարանջատված է:

Նույնական է խնդիրը կապված հետազոտության պաշտպանության ներկայացվող տասներորդ դրույթի հետ, որտեղ Հեղինակը առաջարկում է փոփոխություն կատարել այն քրեաիրավական նորմերի համակարգման շրջանակներում, որոնք ամրագրում են ընտրական իրավունքի դեմ ուղղված հանցագործություններ: Մեր կարծիքով, դրույթի հիմնավորվածությունը վիճահարույց է: Ըստ էության, այն կարող է քննարկման առարկա հանդիսանալ հետազոտության համապատասխան գլխում, բայց ոչ պաշտպանության ներկայացվող դրույթ սահմանադրական իրավունքի համատեքստում:

4. Թերի է ատենախոսության գրականության ցանկի ձևավորումը: Մասնավորապես, օգտագործված գրականության ցանկի «Նորմատիվ իրավական ակտեր», «Պաշտոնական հղումներ» բաժինների աղբյուրների ցանկում առկա են կրկնություններ 24-րդ և 31-րդ, 30-րդ և 36-րդ, 3-րդ և 378-րդ, 63-րդ և 379-րդ, 374-րդ և 377-րդ կետերում: Բացի այդ, նպատակահարմար կլիներ հղումները թվարկելիս՝ նշել ոչ միայն հերթական համարը, այլև՝ համապատասխան էջը:

Ներկայացված նկատառումները կրում են մասնավոր բնույթ և չեն արժեզրկում ընդհանուր առմամբ հաջողված ատենախոսությունը, պայմանավորված են աշխատանքն առավել որակյալ տեսնելու ցանկությամբ:

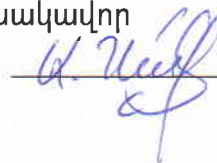
Հետևություն. «Հանրային իշխանության ընտրովի բարձրագույն մարմինների ձևավորման հիմնախնդիրները չճանաչված պետություններում (Արցախի Հանրապետության օրինակով)» վերտառությամբ դոկտորական ատենախոսությունը գիտական նորույթ պարունակող, ինքնուրույն, ավարտուն գիտական աշխատանք է, որը համապատասխանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1997թ. օգոստոսի 8-ի թիվ 327 որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի

Հանրապետությունում գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգ»-ով նմանատիպ աշխատանքներին ներկայացվող պահանջներին, իսկ հեղինակը՝ Արմեն Ռուբիկի Հարությունյանը, արժանի է իր կողմից հայցվող իրավաբանական գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճանին՝ ԺԲ.00.02 - «Հանրային իրավունք (սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում)» մասնագիտությամբ:

Առաջատար կազմակերպության կարծիքը Արմեն Ռուբիկի Հարությունյանի՝ «Հանրային իշխանության ընտրովի բարձրագույն մարմինների ձևավորման հիմնախնդիրները չճանաչված պետություններում (Արցախի Հանրապետության օրինակով)» խորագրով դոկտորական ատենախոսության վերաբերյալ պատրաստվել է Հայաստանի Հանրապետության ՆԳՆ ոստիկանության կրթահամալիրի ակադեմիայի պետության և իրավունքի տեսության և սահմանադրական իրավունքի ամբիոնի պետի պարտականությունների ժամանակավոր կատարող, ոստիկանության փոխգնդապետ Ա. Գ. Սաֆարյանի կողմից:

Քննարկվել և հավանության է արժանացել պետության և իրավունքի տեսության և սահմանադրական իրավունքի ամբիոնի 2023 թ. սեպտեմբերի 5-ի նիստում, արձանագրություն թիվ 2:

Ամբիոնի պետի պարտականությունների ժամանակավոր
կատարող, ոստիկանության փոխգնդապետ

Ա. Գ. Սաֆարյան

Ա. Գ. Սաֆարյանի ստորագրությունը հաստատում եմ:

ՀՀ ՆԳՆ ոստիկանության կրթահամալիրի պետի տեղակալ,

ինքը և կադրերի և ԱՀՏԱ բաժնի պետ,
ոստիկանության գնդապետ

Գ. Գ. Մալխասյան